

Kerstgroet 2023

Ik was op 22 december net *Hark the Angels sing* aan het instuderen voor de komende zondag toen ik het telefoontje kreeg: ***Soren is geboren!***

Wel toepasselijk!

We zijn bijzonder dankbaar dat het allemaal zo goed gegaan is. Wat een vreugde om een tweede kleinzoon te krijgen! Seppe zal misschien eventjes moeten wennen dat niet alle aandacht meer voor hem is. Maar het is een grote verrijking! En wat ontwikkelt die kleine Seppe zich! Hij begint steeds meer zinnen te maken en hij is altijd enthousiast!

Twee ooms van de generatie van mijn ouders verlieten ons het afgelopen jaar. ***Oom Maarten***, die wel in de war was soms, maar altijd dezelfde persoon is gebleven. En ***oom Jon*** die in zijn slaap is overleden, zonder ziekte of ernstige aftakeling. Twee bijzondere mensen, die aan het eind geen keuze meer hadden. Ze moesten afscheid nemen en wij van hen.

De wereld is in beroering.

Er is de klimaatverandering en de energietransitie, die de mensheid voor grote uitdagingen stelt.

Er is geen doorbraak in de oorlog in de Oekraïne.

En er is een nieuwe oorlog bijgekomen: de zoveelste aanval van Israël op Gaza als vergelding van de eveneens verwerpelijke aanval van Hamas op burgerdoelen in Israël.

Ik heb in Halle met twee Palestijnse gezinnen contact. De eerste keer dat ik bij de familie Abu Oudah op bezoek was vroeg ik: 'hoe gaat het?' Het korte antwoord was: 'er zijn 21 familieleden in Gaza omgekomen'. Inmiddels is dit getal opgelopen tot meer dan 40.

De Palestijnen, die ik in Halle ken, kunnen zich niet meer concentreren. Ze zijn voortdurend op hun GSM aan het kijken. De verwoesting die Israël in Gaza heeft aangericht is ongekend.

Er zijn meer doden dan in de oorlog van 1948/49.

Er zijn meer dan twee keer zo veel vluchtelingen als in 1948/49.

Bombardementen op scholen, ziekenhuizen en appartementen. Er is geschoten op vluchtende burgers, op ambulances, journalisten en hulpverleners. Ja zelfs begraafplaatsen worden weggevaagd.

Voor de burgerbevolking: gebrek aan water, voedsel, brandstof, elektriciteit. Medische hulp die volstrekt onvoldoende is – Israël is onverschillig over de verwoesting die het aanricht.

De VS is medeplichtig aan de oorlogsmisdaden die worden gepleegd.

[Roep Anthony Blinken op om de wapensteun aan Israël stop te zetten.](#)

Voor Erna is dit cursusjaar het laatste jaar dat ze les zal geven. Voor na haar pensioen zijn er wel ideeën, maar er ligt nog niet zo veel vast.

Voor mij is er niet zo veel veranderd aan mijn bestaande activiteiten.

Een leuke extra activiteit was een sponsorloop voor Palestina Solidariteit.

Zonder veel moeite van mijn kant leverde dat ongeveer 1600€ op!

Mijn kerkelijke activiteiten zijn wat teruggeschroefd.

Mijn lesgeven is gegaan van 4 dagen naar 2 dagen – ook veel beter!

Voor een paar allochtonen ben ik nog steeds in touch: taallessen, problemen oplossen, maar ook gezelligheid!

Met het Platform Halle hadden we een prachtige avond met Mohammed El Bachiri. Hij verloor zijn vrouw bij de aanslagen van maart 2016 en pleitte daarna voor een *Jihad van de liefde*.

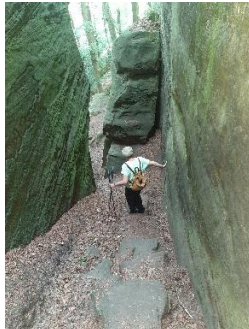

En muzikaal is het nog steeds genieten. Met de Zinnefolee [traden we onlangs op in Brasserie Le Faucon](#). Wat een enthousiasme! Hoe veel voldoening krijg je bij het optreden voor een klein publiek!

In februari van dit jaar zagen Erna en ik de film *Le Otto Montagne* – een Belgische film. Mijn hart ging sneller kloppen bij het zien van die bergtoppen, sneeuw en ijs... Om kort te gaan ik mocht in mijn eentje naar Zwitserland om nog eens iets aan alpinisme te doen. Het was prachtig om weer in de bergen te zijn. Overnachten in een berghut en mooie gesprekken hebben mensen uit diverse landen. In vol ornaat een gletsjertocht maken naar een top van 3548 meter. Helaas mocht ik niet mee naar het echte hoogtepunt van 3787 meter (ondanks mijn serieuze voorbereidingen om mijn conditie op pijl te krijgen). Uiteraard teleurstellend. Maar toen ik in mijn eentje de hele dag de tijd had om terug te keren naar het hotel, was ik betoverd door zoveel schoonheid rond het *Pas de Chèvres*: bloemen, een steenbok, geologische aardlagen die elkaar raken, Alpenweiden... Te veel om op te noemen.

Samen hadden Erna en ik ook mooie vakantiemomenten. Wandelen in Luxemburg, een verblijf in de

bijzondere camping Strotzbüscher Mühle, het Marxmuseum in Trier....

Het beste boek: [Anton de Kom, *Wij slaven van Suriname*](#)

De beste documentaire: *The evangelicals*, 2023 Arte France, een bespreking hiervan zal verschijnen op mijn website onder de titel: *De zondeval van de evangelicals*. Christelijke nationalist (ongeveer 25% van het electoraat) vormen een direct gevaar voor de democratie in de VS.

De beste CD (nu pas echt aan het beluisteren): Ambellage Kado, *Van de Nord no de Midi*, 2016

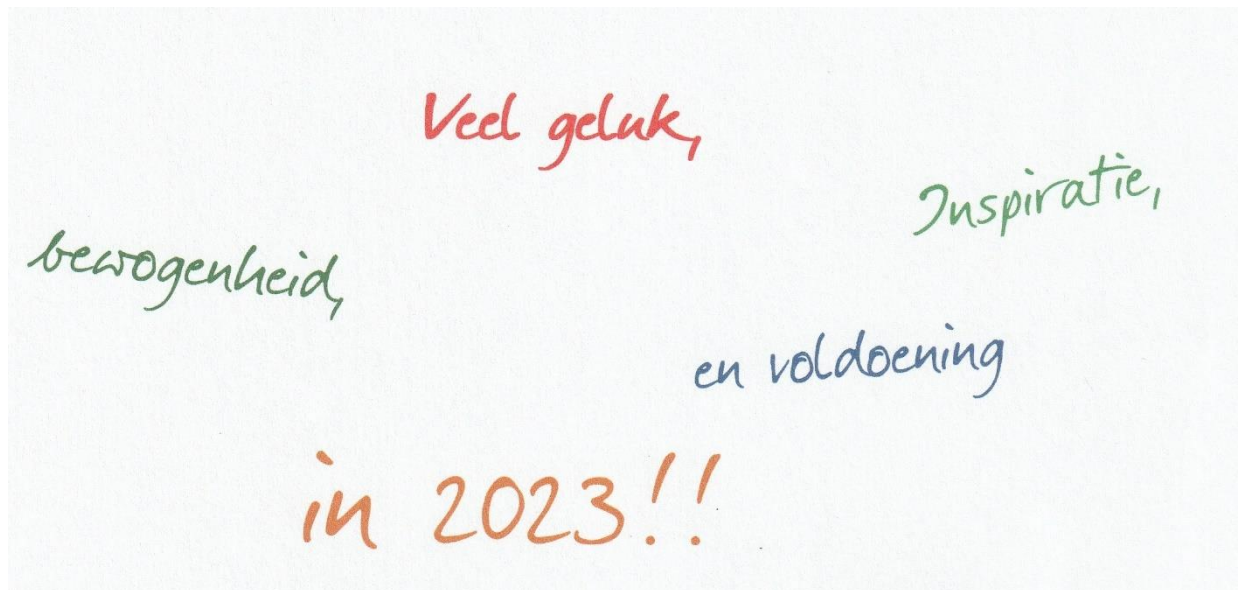
1924

In een donkere wereld

- ❖ *Slijven geloven*
- ❖ *Meededogen tonen*
- ❖ *Weten: de liefde vergaat nooit!*

Een hartelijke groet van Jart Voortman en Erna

Erna en ik kunnen opnieuw terugkijken op een rijk jaar. Hoogtepunt is uiteraard dat kleine mannetje dat steeds meer bijleert, onze kleinzoon Seppe.

We zijn bijzonder dankbaar dat alles zo goed gaat.

[Hier](#) vind je een video, waarin eigenlijk niet zo veel gebeurt, maar wat is het prachtig!

En wat is het allemaal overvoedig voor hem: gezondheid, een nieuw huis, vakanties.....

Het trouwfeest van Tjitse en Azi was door Corona steeds uitgesteld. Maar op 3 september was het eindelijk zo ver.

Mehdi en Soraya, Azi's ouders, waren er. Haar zus was er en veel familieleden en vrienden. Negentig mensen waren

uitgenodigd om alles mee te maken: de ceremonie, het diner en het dansen en als afsluiting voor ons een overnachting in een hotel.... Wat een overvloed!!

De blijdschap over dat feest duurde bij mij meer dan een week.

Tjitse en Azi veel geluk met elkaar!

Vrienden van Op Vrije Voeten

Andere vreugdevolle ervaringen het afgelopen jaar waren een Afrikaanse bruiloft, waarvan ik de kerkdienst mocht leiden. De dienst werd afgesloten met dansen. Ik vind al jaren dat we van Afrikanen iets kunnen leren. Onbevangen plezier maken en genieten van samen zijn.

De eerste activiteit sinds Corona van *Het Platform Halle* hadden we in november via een internetverbinding met de neuroloog Steven Laureys over *meditatie*. Daarna hadden we vier gesprekstafels waarin we met vooral plaatselijke ervaringsdeskundigen konden doorpraten. Ik heb veel enthousiaste reacties gekregen op deze avond.

Het meeste voldoening geeft mij het helpen van alloctonen die vanaf niets hier een bestaan moeten opbouwen.

Andranik en Ani Badikyan komen uit Armenië. Ze hebben drie kinderen. 3½ Jaar zijn ze nu in België. 2½ Jaar geleden kreeg Andranik een contract voor zandstraalwerk. Een paar maanden erna kreeg hij hevige rugklachten. Zijn benen waren geblokkeerd. Ondanks zijn hernia blijft hij doorgaan met werken. De oorlog tussen Armenië en Azerbeidjan was bijzonder pijnlijk voor hem. Alex, de jongste zoon hield op met spreken toen hij anderhalf jaar was. Er volgden kostbare inspanningen om hem te helpen. De diagnose is nu dat hij mentaal gehandicapt is en autistisch. De familie Badikyan heeft ondanks hun inspanningen nog steeds geen papieren. Sommigen moeten in het leven wel heel veel incasseren.

Met Gabriël uit Argentinië gaat het stukken beter. Eerst gaf ik hem nederlandse taalles, toen hij werk gevonden had gaf ik hem Frans. Daarna gingen we samen tennissen. Het is hard werken voor hem, maar wat een verschil met een paar jaar geleden!

En wat is de wereld veranderd het afgelopen jaar!!

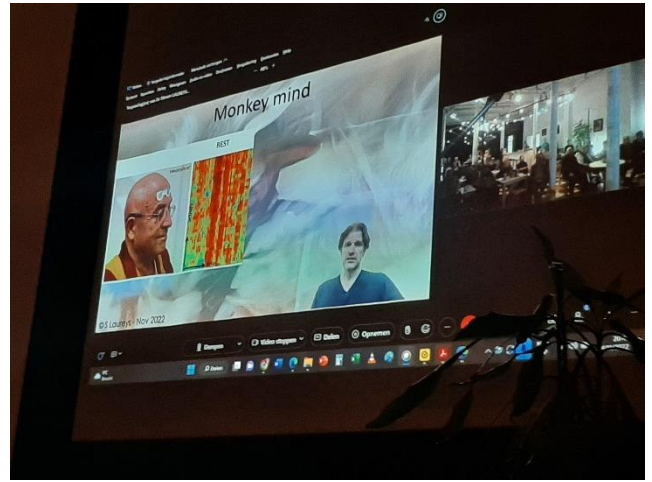
Het is oorlog. Platgebombardeerde steden in de Oekraïne en miljoenen vluchtelingen in de rest van Europa.

Ik zeg al meer dan 15 jaar: als Poetin tegenover mij zou staan zou ik zeggen: U hoort in de gevangenis! Dat inzicht is vooral ontstaan door een documentaire van januari 2007 over de moord op Alexander Litvinenko. [Hier](#) vind je mijn verhaal hierover.

Een andere schok deze zomer was de verandering van het klimaat. Voor het eerst hadden we lange periodes met hetzelfde weertype. Dit schijnt het nieuwe normaal te worden vanwege de straalstroom die als gevolg van het kleinere temperatuurverschil tussen de Noordpool en de evenaar heel stabiel is geworden. Gevolg van de droogte deze zomer: de scheepvaart die stagneert op de Rijn, industriën die opeens te weinig koelwater hebben. Kerntrales die om dezelfde reden moeten worden stilgelegd, waterkracht die on hold staat omdat er geen water meer is en uiteraard: soms grote tegenslagen voor boeren.

Maar hoe erg is klimaatverandering? Kunnen we wat leren van de veranderingen in het klimaat in de geologische tijdperken? [Hier](#) vind je mijn verhaal.

Tenslotte nog wat foto's: het idyllische en half verlaten plaatsje Motrone in Italië, onze aankomst in de sneeuw (en de kou in het huis waar niet tegenop te stoken was!), ons terras, Cinque Terre, Fresco's in Firenze en het Art Deco restaurant Falstaff in Brussel:

Ook een paar filmpjes: [de kikkers die één dag in het jaar wemelen in mijn vijver](#), [een digital immersion in het werk van Salvador Dali in Firenze](#), [de ruïnes van de abdij van Viller-la-Ville een half uur bij ons vandaan](#) en [mooi versierde vrouwen uit Mauretanië bij het feest van het Protestants Sociaal Centrum in Brussel](#).

Het beste boek: Rutger Bregman, [De meeste mensen deugen](#), De Correspondent 2019
De beste uitvoering: [de Vlaamse musical '40-'45 van Studio100 o.l.v. Frank Van Laeke](#).

Dat was het voor dit jaar!
Een hartelijke groet,

Jart Voortman

De overtreffende trap:

Op 19 juli werd Seppe geboren, ons eerste kleinkind.

We zijn bijzonder dankbaar hiervoor.

Het geeft ons veel vreugde.

Ook blij dat het met Azi en Tjitse zo goed gaat!!

Na ruim vijf maanden is hij al een aardige knaap geworden:

En nog even wachten, Seppe, dan krijg je een eigen slaapkamer in jullie nieuwe huis!

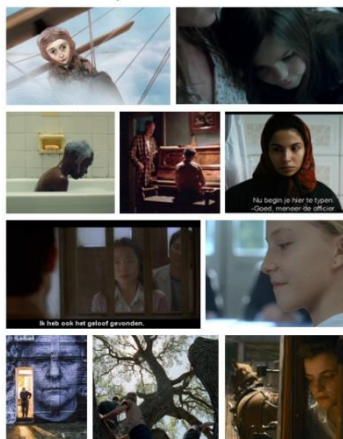
Naast deze vreugdevolle ervaring in ons persoonlijke leven zijn er nog andere memoriabilia.

In februari kwam (in eigen beheer) een klein mooi vormgegeven boekje van Erna en mij uit onder de titel *Beste Koen*. Het is een beschrijving van het proces dat wij als ouders doorgemaakt hebben na het overlijden van onze zoon Koen in 2013. We zijn erg tevreden met het resultaat.

Vijftig filmrecensies

bij de catalogus van de Bibliotheek van Halle

samengesteld door Jant Voortman

Een werkstukje van een heel andere categorie is een verzameling van [50 recensies van films](#) uit de bibliotheek van Halle. Ik ben er viereneenhalf jaar geleden mee begonnen, gewoon voor mijn plezier. Hopelijk hebben de bezoekers van de bibliotheek er wat aan.

Een belevenis het afgelopen jaar was dat ik uitgenodigd werd op een **islamitische bruiloft** te komen. Dina is de oudste dochter van het vluchtelingengezin waar ik buddy van ben. Toen zij mij vertelde dat ze ging trouwen met Mohammed heb ik beloofd om een lied voor haar en haar man te zingen. Ik heb hier niet de ruimte om alles te vertellen, maar om daar aanwezig te zijn was een vreugdevolle ervaring. Ik noem dat 'een goedkope buitenlandse reis'.

Ondanks Corona is het gelukt om ook nog wat activiteiten te ontplooiën.

Met Karel en Gisèle en Mark organiseerde ik een **buurtfest**. We wonen in een mooie buurt, maar we leven veel te veel op onszelf. Tijdens het feest hadden we leuke activiteiten: een sprinkkasteele, een hockeyspel, een hondenshow, badminton, touwtrekken en, dat mag niet ontbreken, met elkaar eten. Er waren veel positieve reacties, maar het was ook veel werk.

Op 17 november was er nog de lezing met **minister Tinne Van der Straeten** in de Raadzaal. Die dag werd ik opgebeld vanuit het kabinet, dat de minister niet zou komen.

Daar ben je twee maanden mee bezig en dan gaat het niet door. Gelukkig kregen we met de secretaris van het kabinet, Jos Stassen, een voortreffelijke vervanger.

Er waren die avond 67 mensen aanwezig, redelijk goed lijkt mij.

Wat **Palestina** betreft is er niet veel nieuws te melden, behalve dat de situatie daar steeds slechter wordt. Nog steeds schrijf ik vijf maal per jaar een groot gedeelte van de *Palestina Nieuwsbrief* van [Palestina Solidariteit](#). Dat kost mij ongeveer 40 uur per keer.

Een bijzondere ervaring was dat ik op 23 mei mocht spreken op een manifestatie in Halle naar aanleiding van de oorlogssituatie in Gaza. Er waren ongeveer 150 aanwezigen.

Muzikaal was er het afgelopen jaar evenmin veel te beleven. Maar er was wel een verrassing in december. Ik had een kerkdienst in Leuven en het voorstel was om een stuk van Telemann te spelen. Ik was daar niet zo weg van, dus ik stuurde op zaterdagavond Een *Largo* uit een fluitsonate van Händel. Te laat natuurlijk.

Zondagmorgen was ik mooi op tijd. De muzikanten hadden niet naar mijn mail gekeken. 'Maar heb je de partituur mee?' Ja, die had ik mee.

Dus zonder voorbereiding spelen die twee mannen het stuk op zicht.

Het resultaat vind je [hier](#).

Dit jaar gingen wij op **vakantie** in het Eifelgebied – eigenlijk vlakbij.

Op een bepaalde manier was dit een openbaring.

Historische gebouwen, wijnbouw, fietsen langs de Mosel – een totaal andere omgeving die je niet zo dichtbij huis verwacht.

Mooie kiekjes kon ik maken van vlinders in het Eifel National Park.

Wel dit was het wat mij betreft voor dit jaar.

En de hartelijke groeten van Erna!

het beste boek: Colin Summerhayes, *Paleoclimatology*, Wiley Blackwell 2020

de beste film: *the Road Turtle*, een animatiefilm van de Nederlander Michael Dudok De Wit

iedereen

~levensvreugde~ »geluk«

en ∞inspiratie∞

toegewenst voor

2021

Het afgelopen jaar was voor sommigen een rollercoaster, voor anderen een gevangenis, voor weer anderen een catastrofe. Nog weer anderen zien in deze periode terug op het verlies van een dierbare. We zaten in een collectief avontuur, maar de mate waarin we beproefd werden was verschillend. Alleen de eerste twee maanden van 2020 waren normaal.

Erna en ik zijn erg dankbaar dat we mochten meemaken dat Tjitse en Azi elkaar op 2 maart in het stadhuis van Antwerpen elkaar het ja-woord gaven. We waren maar met zes aanwezig. Het grote feest zou nog komen. Dat is dus tot nog toe niet gebeurd. Geen reis naar Iran, geen groot feest met vrienden en familie in Antwerpen. Toch zijn we erg gelukkig. We zien elkaar geregeld en nog steeds hebben we veel met elkaar te bespreken: het juiste familiegevoel!

In die korte tijd toch een paar memorabilia: twee concerten in Londerzeel, een verfrissende uitstap in Luxemburg (cadeautje van Tjitse en Azi) en een expositie waarin [een experimentele fotoserie van mijn hoofd](#) gemaakt werd.

Veel kon niet dit jaar.

Geen lezingen.

Geen activiteiten in de kerk.

En maar heel beperkt bezoeken.

Maar wel gelukkig: lesgeven. Hiernaast nog een foto van een paar leerlingen op de grond in Horteco, Vilvoorde. Leerlingen mogen daar meer dan elders. Waarom ook niet? Heerlijk om naar te kijken.

En dan uiteraard de ervaringen met online lesgeven en online vergaderen. Echt niet altijd negatief!

Met een beetje creativiteit krijg je ook nieuwe ervaringen.

Met Jason verkende ik op de fiets stukken in Pajottenland waar ik nog nooit was geweest.

Met Chris tennis ik normaal, maar dat mocht niet. Dus gingen we wandelen in de buurt van zijn huis. Zo leer je elkaar op een andere manier kennen.

Met de bevloggen Peter Verbeiren wandelde ik in Lembeek. Zou ik normaal nooit gedaan hebben.

Miguel kende ik eigenlijk niet zo goed. Ik belde bij hem aan en hij vond dat zo leuk dat ik daar meerdere keren langs ben geweest. Was anders ook niet gebeurd.

Gabriël leerde ik kennen toen hij op een dieptepunt zat: geen werk en veel kopzorgen. Een half jaar later had hij weer werk en voelde hij zich veel beter.

Maar soms voelde Corona inderdaad als een beperking. Bij Andranik wilde ik niet binnen komen. Dus liepen we door de regen naar een droge plek vlak bij het station. Gezeten op koude steen vertelde hij het aangrijpende verhaal over de oorlog tussen Armenië en Azerbeidjan. ‘Alles kapot’, zei hij in zijn karakteristieke Nederlands.

En dit is slechts een greep.

We hopen volgend jaar op betere tijden – dat is zeker!

het beste boek: [Rodaan al Galidi, Hoe ik talent voor het leven kreeg, 2016](#)

de beste CD: Claudio Arrau, *Chopin Nocturnes* (inderdaad een beetje laat)

de beste film: [For Sama](#) (documentaire over een gezin in het kapotgeschoten Aleppo)

goede feesten!

Jart Voortman

en de groeten van Erna.

Iedereen goede feesten en een gezond en inspirerend 2020 toegewenst!

Het grote nieuws kwam vorig jaar op de avond voor Kerst. 'Ik moet je wat vertellen', zei Tjitse, 'ik heb al een half jaar een vriendin'. Natuurlijk wilden we snel met Azi kennismaken. Het bleek een wilskrachtige en sportieve dame te zijn met een zeer hoge opleiding. Afkomstig uit Iran.

Genoeg dus om over te praten.

Om kort te gaan: ons familieleven is veranderd. We zijn bijzonder dankbaar en in augustus maakten we kennis met de ouders van Azi: verstandige mensen en ook zeer hoog opgeleid. Na een mooie en korte toespraak van Mehdi, de vader van Azi, volgde al snel het besluit: Tjitse en Azi gaan trouwen. Dat gaat normaal gesproken komend voorjaar gebeuren.

In april wordt het dus voor ons: familiebezoek in Iran!

Het bovenstaande is zonder meer het belangrijkste nieuws.

Hieronder nog een paar van mijn bezigheden.

Voor de opleiding van godsdienstleerkrachten maakte ik een uitzetting over [de islam](#). Er valt veel over te zeggen, maar dat ga ik hier niet doen. Uiteraard mocht ook een moslim uitleg geven.

Het was bij vlagen een pittig gesprek, maar achteraf na het nuttigen van een drankje, begrepen we elkaar weer een stuk beter.

Onze reis naar Tsjechië deze zomer bracht bij mij onverwacht [een heuse historische mind shift](#) teweeg. Toen wij net op de camping waren was het mij al opgevallen: kapitale huizen, die er verwaarloosd uitzagen en onbewoond waren. Tijdens een excursie werd ons duidelijk gemaakt hoe de vork in de steel zat. Het gebied waar wij in vertoefden was vroeger een Duitse enclave. Midden in de Tweede Wereldoorlog besloten de geallieerden dat het Duitse grondgebied van voor de oorlog veel te groot was. Na de Tweede Wereldoorlog moesten alle Duitsers uit ons gebied weg. Voor sommigen was dit te erg. Je hebt eeuwenlang in dat gebied

gewoond. Je bent welvarend. En nu moet je als vluchteling je vestigen in het geruïneerde Duitsland. De buurman uit 1945 van onze gids was het te veel. In de woonkamer vonden ze zijn hond – dood. Op zolder hing de familie.

Aan velen heb ik gevraagd of zij het verhaal kenden van de Heimatvertriebenen. Bijna niemand was hier van op de hoogte. Toch gaat het hier over het lot van 12 miljoen mensen, die voor een groot deel gewoon de pech hadden dat ze de verkeerde nationaliteit hadden.

Uiteraard is het iets ingewikkelder dan dit. Toch zou in het onderwijs ook dit verhaal van de 2^e WO verteld moeten worden.

Een ander mindshift was toen een van de panelleden bij de avond over duurzaam ondernemen onder andere uitleg gaf over de ondeugdelijkheid van [de klimaatmodellen van het IPPC](#). Hier moeten we verder in studeren. En dan is er nog [een klein boekje van mij](#) met grappige ervaringen in het kerkelijke leven van de jaren tachtig.

Voor de rest alleen wat plaatjes.

buurteestje
de ouders van de kinderen wilden ook een keer

de mooiste klus

Novemberwereldmaand 2019
ik lijk zo overtuigd.....

het beste boek: Tom Hannes, [Leven in het nu](#), Polis 2019

de beste film: Agnes Varda†, [Visages Villages](#), 2017

de beste CD: [Askanyi](#), 2015

Dat was het en de groeten van Erna

De aftakeling is begonnen.

65 jaar.

Het is uiteraard leuk als je op maandagmorgen niet op tijd je bed uit moet, maar even had ik wel wat twijfels: ga ik dit wel leuk vinden?

De koudwatervrees is snel voorbijgegaan. Ik heb een goed bezette agenda. Voor mijn plezier blijf ik nog twee dagen werken. De mooie dingen van het professionele leven combinerend met meer vrije tijd.

Nieuw is dat ik deel ben gaan uitmaken van *The European Coordination of Committees and Associations for Palestine*, eenvoudig gezegd de Europese bundeling van organisaties die opkomen voor Palestijnse rechten. Het was een mooie belevenis in september toen ik op de eerste vergadering kwam. Met mijn keycard van 2,30 € kwam ik aan op de vergadering in Brussel. De anderen kwamen uit Parijs, Londen, Berlijn, Genève, Spanje, enz. Heel inspirerend om in zo'n internationaal gezelschap mee te draaien. Iedereen heeft ook een bijzondere reden om zich in de zaak Israël-Palestina te engageren. In november hadden wij gesprekken met leden van het Europees Parlement en met diplomaten. Ik liep met de voorzitter tussen de indrukwekkende gebouwen van het Europees Parlement en de Europese Commissie, toen hij mij vertelde dat hij theologie gestudeerd had. Dat bracht ons gesprek opeens op een ander spoor! In ieder geval: ik hoop een bijdrage te leveren aan deze werking.

activisten bij elkaar tijdens de lobby-days in november;
ik word wel een beetje blij als ik deze mensen bij elkaar zie.

Met de *Zinnefolee* hadden we in maart een mooie uitvoering van de [Zeuktocht](#) – een programma over vluchten en op weg gaan. De Zinnefolee is een artistieke bende van mensen met heel verschillende achtergronden. Prachtig dat ze op [mijn feest op 1 juli](#) ook hebben opgetreden.

Een succes was het debat dat we met ons *Platform* organiseerden in de Novemberwereldmaand. Khalid Benhaddou en Eddy Daniels over de vraag *Is de islam gewelddadig?* De stelling van Eddy Daniels was dat de ideologie van de deradicaliseringsexperts niet deugt. Ze zeggen: de ware islam is niet gewelddadig. Maar dat klopt niet als je de islamitische bronnen leest. Op de avond zelf waren de mannen beleefd tegenover elkaar. Zo hoort het ook! De opkomst was een record: ongeveer 80 mensen. Bijzonder veel plezier beleef ik ook aan het lesgeven voor het *HIPGO*, de opleiding voor leerkrachten Protestants Evangelische Godsdienst in het Lager onderwijs. Erna geeft er ook les. Het afgelopen jaar heb ik het gehad over interlevensbeschouwelijke projecten, Atheïsme en het

onderwerp [geloof en wetenschap](#). Voor dat laatste heb ik behoorlijk mijn best gedaan.

Ontspannende zaken waren er ook.

Met *Tjitse* hadden we een paar mooie dagen in Parijs. Hoogtepunt was wat mij betreft de voorstelling van [bô, le voyage musical](#), een totaalspektakel met een combinatie van life muziek, dans, acrobatie en beeld. Zo

iets had ik nog nooit gezien. In onze zomervakantie in de Elzas hadden we een vergelijkbare artistieke voorstelling tijdens een optocht in het donker: [Artonik, Sangkhumtha: hope](#)

Ons uitje met Bobo en Shafik was ook de moeite waard. Zaterdag waren we in de Efteling. Daarna gingen we naar een hotel in Brielle. De volgende dag maakten wij een lange duinwandeling in Zeeland. Dat hadden ze nog nooit meegemaakt. Het leukste moment vond ik toen we een eenvoudige lunch gebruikten in Burgh Haamstede. We zaten op het terras en toen kwamen de mannen op dreef. Ze spraken over hun geloof. 'Ach', zei Shafik, 'ik was nog een jongen van ongeveer 10 jaar. Het was de Ramadan. De imam had een vurige preek gehouden over vasten. Waarom, weet ik niet, maar ik dwaalde

nog een beetje in mijn eentje rond in de moskee. Toen kwam ik per ongeluk in de kamer van de imam. Hij had zijn mond vol, probeerde iets te zeggen en gebaarde druk met zijn armen dat ik moest vertrekken'. Toen zei Bobo: 'bij ons heb je ook rare dingen. In Nigeria heb je een man, die zakdoekjes uitdeelt aan zieke mensen en dan zegt dat zij genezen zijn.'

de beste boeken:

Leo Bormans, [The World Book of Happiness](#)

Ivo van Vulpen, [De melodie van de natuur](#), 2018

de beste film:

Paula Van der Oest, [Tonio](#), 2016

Lieve mensen, dit waren de belangrijkste nieuwtjes.

Voor **2019** wens ik jullie

plezier

empathie

liefde

Vriendschap
Vriendschap

en

zin in het leven

iets dat nooit helemaal
weg is.....

DIT JAAR NEEM IK, NAAST
KROKETTEN, OOK EEN POT VERDRIET
MEE NAAR HET KERSTFEEST.

DE RONNY WORDT NIET KLEINER
DOOR ER NAAST TE KIJKEN. DAN
GROEIT HÛ ZELFS. TOT DE POT
BARST EN HÛ
IN DIKKE KLOD-
DERS TEGEN DE
KEUKENTEGELS SPAT.

HET BESTE WAT JE KAN DOEN
IS HET VERDRIET VERWELKOMEN. ZEG:

DAN KAN IK ZELF KIEZEN: LAAT
IK HEM DICHT, TIL IK HET DEKSEL
EEN BEETJE OP, OF SCHUD IK

EN ONDERTUSSEN KUNNEN WE
SAMEN 8 A 12 KROKETTEN VRETEN.

GOEIE FEESTEN!

alleen dat Van die kroketten zie ik
niet zo

goede feesten en een gezond en zinvol 2018 toegewenst!

Al weer een jaar voorbij!

Mijn beleving is dat hoe meer er gebeurt des te langzamer de tijd gaat.

Het is dus goed om memorabele dingen van het afgelopen jaar te koesteren.

Dit jaar Italië ontdekt. Een prachtig huis met een terras – helemaal voor ons alleen.

Hoogtepunten: stadjes waarin je na iedere hoek opnieuw een foto neemt. Het bezoek aan Rome, waar Tjitse ook van de partij was. Drie mooie wandelingen in Umbrië en niet te vergeten: iedere dag verrast worden door de goede culinaire smaak in Italië. Pizza's,

koude salades met artisjok en truffel saus, cappuccino, ijs...

Ik ben verkocht!! Daar komen we terug!

Ook hadden we een paar uitstapjes met Geert, de broer van Erna. We hebben wel een beetje zorgen over hem en kijken of er misschien een huis gevonden kan worden dat meer passend is.

Geert

Bobo Diakiesse komt uit Angola. Hij kwam in Europa zonder zijn ouders toen hij 11 jaar was. Sinds twee jaar zijn wij steungezin voor hem. Het gaat erg goed met hem. Een groot geluk is dat hij in België mag blijven. In augustus heb ik een paar dagen met Bobo gekampeerd. Ook ben ik in Brussel een keer met hem uit eten geweest. In het begin keek hij wat onwennig uit zijn ogen: hij was nog nooit in een restaurant geweest! Met zijn goedkeuring meld ik dat ik het een hilarische gebeurtenis vond.

Bijzonder was ook de ontmoeting dit jaar met Saeed en Sahar – twee vluchtelingen uit Iran. Ze wilden zich laten dopen en een collega vroeg of ik wat van de voorbereiding wilde doen. Spontaan kwamen er wat andere Iraniërs bij. Bijzonder grappig was het moment dat ze samen in het Farsisch begonnen te praten. Toen voelde ik mij even de vreemdeling!

Theologie was er uiteraard ook. Gijsbert Van den Brink kwam met een grondige studie over vragen rond schepping en evolutie. [Mijn recensie](#) verscheen op maar liefst drie plaatsen,

waaronder de bekende site www.geloofenwetenschap.nl. Ook was er een studiedag op 22 september. Veel zwarte pakken en opvallend weinig vrouwen. Meer dan 700 deelnemers! In België is zo iets ondenkbaar.

22 september

Dit jaar ook weer genoten van de [Novemberwereldmaand](#) in Halle. Ieder jaar weer een volle agenda van bijeenkomsten georganiseerd door idealistische mensen. Met het Platform hadden we een leuk [interlevensbeschouwelijk debat](#) met ruim 50 mensen. Bijzonder leuk was ook de quiz onder leiding van Guido van onze vluchtelingenwerkgroep. Halle heeft 35000 inwoners, maar bij zulke bijeenkomsten ervaar je iets van de gezelligheid van een dorp.

Politiek: ik bezoek al een flink aantal jaren het buitenland forum van het CD&V. In dat verband kreeg ik ook een uitnodiging voor een lezing van Herman van Rompuy. Tegen de stroom in hield hij een onderlegd betoog over de verworvenheden van de Europese Unie. Zeer interessant. (ook nog even met hem gebabbeld)

Een verrassing was het tenslotte dat men van Radio Spes [een interview](#) met mij wilde. Het is de derde keer dat ik iets dergelijks mocht doen. Eerlijk gezegd vond ik dit interview het mooiste. Het is een persoonlijk document.

de beste film: [Lee Changdong, Poetry, 2010](#)

het beste boek: G. v.d. Brink, *En de aarde bracht voort*, 2017

Voila, dat was het.

Tot volgend jaar!

En de groeten van Erna.

Jart Voortman

iedereen goede feesten en een gezond en zinvol nieuwjaar

Ook dit jaar zijn er weer veel memorabele dingen om op terug te kijken.

Er waren een paar nieuwe belevenissen die verband houden met het verschijnen van mijn boek. Het leukste was ongetwijfeld om in een groot leeg gebouw in Hilversum op zaterdagavond [live geïnterviewd te worden](#) door Andries Knevel, een bekende mediapersoonlijkheid in Nederland. Hij pakte het professioneel aan en ik denk dat er toch een aantal mooie momenten waren in het interview.

Een ander hoogtepunt was de avond die georganiseerd was door het Platform Levensbeschouwing Halle in het cultureel centrum van Halle. Vier mensen reageerden op mijn boek: een moslim, een vrijzinnige, een boeddhist en een Rooms-katholieke ziekenhuispastor. Ik heb genoten van de zo verschillende reacties. In totaal waren er 50 mensen op die avond.

Verder mocht ik een praatje houden op het [Gracelandfestival](#). Het was een nieuwe ervaring voor mij. Ik moest als een soort marktkramer mijn verhaal houden. Sommigen zaten lekker van de zon te genieten. Anderen zaten aan een ijsje te likken. Dat vergt toch weer wat extra vaardigheden. Mooie ontmoetingen gehad die dag.

Het verschijnen van mijn boek had waarschijnlijk ook wat indirecte spin-offs.

Men vroeg mij een aantal lessen te verzorgen voor het Hoger Instituut voor Protestantse Godsdienstwetenschappen. Deze maand gaf ik mijn eerste les over '[maatschappelijke oriëntatie](#)'. Het was een toffe namiddag in 'Het Huis van het Protestantisme' in Brussel. Ook mocht ik twee keer een verhaal houden voor Elcker-ik in Antwerpen. In januari ging het over *de schepping als theologisch probleem*. In september hadden we een bijzondere bijeenkomst. Het onderwerp was een beetje gewaagd: *bestaat er zoiets als het paranormale?* Er waren ongeveer 16 mensen. [Iemand van SKEPP](#), de sceptische vereniging in Vlaanderen, gedroeg zich nogal vijandig. Maar er waren ook andere reacties. Ongeveer 10 aanwezigen vertelden over een persoonlijke beleving, die zij als paranormaal hadden beleefd. Het meest indrukwekkend vond ik het verhaal van een verpleegkundige die bij een patiënt een buitenzintuigelijke waarneming had vastgesteld. De patiënt lag onder een groen doek, was verdoofd en kon toch gedetailleerd beschrijven wie wat had gedaan tijdens de operatie. Ik wist uit boeken dat dergelijke ervaringen bestaan. Het is dan wel bijzonder om zo iets uit de eerste hand te horen. Helaas was het te lang geleden om het verhaal op te tekenen.

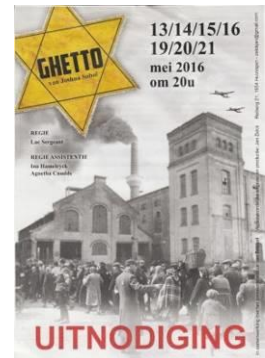
Zeer positief afgelopen jaar is de start van de **onthaalgroep voor vluchtelingen** die gestart is in Halle. Het mooiste vind ik dat we met heel verschillende achtergronden hetzelfde gevoel hebben: we moeten iets doen. Ik hoop dat we veel kunnen betekenen voor deze mensen die door de omstandigheden in ons land terecht zijn gekomen. Je hoort dramatische verhalen van mensen die een prima leven hadden maar door de onveiligheid in hun land alles achter hebben

moeten laten. Het is niet eenvoudig om in ander land helemaal opnieuw te moeten beginnen: taal leren en ervaren vrijwel niemand op jou zit te wachten.

Het **Platform Levensbeschouwing** heeft na zeven jaar voor het eerst een echte commissie, die de activiteiten voorbereidt. Een goede ontwikkeling, want een enkele keer heb ik wel eens gedacht om ermee te stoppen. We hebben nu al een mooi programma voor het volgende jaar.

Muzikaal was het een rijk jaar. Een verre vriendin vroeg mij om de opening van haar schilderijtentoonstelling muzikaal op te luisteren. Die handschoenen heb ik opgepakt. Een mooie aanleiding om wat verwaarloosde stukken van Chopin opnieuw in te studeren! De toneelgroep Weredi in Lot had een indrukwekkende uitvoering van het stuk *Ghetto* van Joshua Sobol. Op youtube kun je [een klein filmpje](#) vinden van een van onze liedjes.

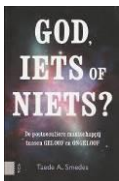
Muziekcollega Dominik organiseerde opnieuw drie stukken om uit te voeren bij de diploma-uitreiking van het Technisch Atheneum Campus De Brug. Veel werk om al de partituren in orde te krijgen! Ik geniet er ieder jaar weer van.

Familie

We zijn een klein gezin geworden en bij bepaalde gelegenheden weegt dat.

Tjitse was het afgelopen jaar in Londen. Een erg internationale baan en uiteraard een nieuwe ervaring om in een ander land te wonen. Helaas ging het niet zo met zijn baas. Gelukkig heeft hij nu een nieuwe baan bij Sony gevonden en zit hij weer in Antwerpen. Hij is zeker niet ontevreden. Een paar keer per jaar op en neer naar Londen is voor ons dus nu verleden tijd.

het beste boek: [Taede Smedes, *God, iets of niets?*](#)

de beste serie: [De 16](#) (humoristische fictie over de politiek in de Wetstraat)

En dan nog een paar vakantiekiekiejes van deze zomer in Engeland.

Dat was het voor dit jaar, Jart Voortman en de groeten van Erna

*Dat de feesten je laten ontdekken
dat thuis de beste plek is.
En dat het komende jaar je uitzicht biedt
op nieuwe horizonten.*

Vorig jaar zei ik het een beetje cryptisch: ´voor het komende jaar hoop ik nog wat dingen te realiseren, maar laat ik erover zwijgen´. Ik bedoelde uiteraard het manuscript dat bij een paar uitgevers lag en nu in boekvorm is verschenen.

Wat een belevenis!

Ruim zeven jaar geleden ben ik met het boek begonnen. Als dan uiteindelijk lukt waar je zo veel werk voor hebt verricht dan geeft dat veel voldoening.

Het leukste vind ik dat mensen je boek aan het lezen zijn. Tot nog toe zijn de reacties vrij positief. Ik heb bij niemand gemerkt dat hij/zij het saai vond of moeilijk leesbaar. Waar ik ook blij over ben is dat geïnteresseerde buitenstaanders het boek ook lezen. Ik heb het boek namelijk in de eerste plaats geschreven voor de buitenwereld.

Ter promotie van het boek ben ik begin november in het noorden van Nederland geweest. Het was bijzonder in Deinum de vaste kern terug te zien van mijn eerste gemeente. De dag daarop hadden we op mijn verzoek een bijeenkomst in een café in Drachten. Het was een gemengd publiek: cafégangers en oude vrienden die via een interview in het Friesch Dagblad erop af waren gekomen. Een bont gezelschap dus. Het mooie was dat iedereen het achteraf een mooie avond vond. De avond daarop was ik nog voor een spreekbeurt in Groningen en de ochtend daarop in Haren. Inmiddels zijn er [vijf recensies](#) binnengekomen op het boek. Er zullen echter nog een aantal belangrijke recensies volgen. Recensies hebben uiteraard veel invloed op de verdere verkoop van het boek.

Een andere mooie gebeurtenis is de oprichting van een vluchtelingenwerkgroep in Halle, een oude wens van mij. *Halle zonder grenzen* deed een oproep, waarop veel reactie kwam. We

hebben nu een aantal vrijwilligers. In januari beginnen we met bezoekwerk. Het mooie van dit nieuwe stukje werk is, dat mensen met wie je langer samenwerkt ook een beetje je vrienden gaan worden. Ik zie ernaar uit.

Met het Platform Levensbeschouwing hadden we drie avonden in het voorjaar onder de titel: visie op de dood. De eerste spreker was Titus Rivas, een man met een kritische geest die [meerdere boeken](#) over nabij-de-doodervaringen schreef. De tweede was Johan Braeckman, scepticus en filosoof. De derde avond ging over rouwverwerking. Het was mooi om Titus Rivas persoonlijk te leren kennen. Hij gaf mij ook nog raad over mijn boek. De andere avonden vielen vooral vanwege de opkomst tegen. Deze tegenvaller werd echter volledig goed gemaakt door het optreden van Ahmed Azzouz over jihadisten op 26 november. Het was vrij kort na de aanslagen in Parijs. Aan de opkomst was dat te merken!

Met ons Brussels koor Zinnefolee kwamen we uit met een nieuwe productie: [Radio Vintage](#). We hebben er opnieuw veel plezier aan beleefd.

Thuis

Na het overlijden van Koen is er veel veranderd in ons gezin. Het afgelopen jaar had Erna het gevoel dat we iets extra's moesten doen. Zo kwamen we op het idee om naar Portugal te gaan. Het werd een heel goede tijd, waar we met zijn drieën erg van genoten hebben. Na drie dagen Lissabon trokken Erna en ik naar het zuiden om nog een week van de stilte daar te genieten.

Azulejos (beschilderde tegels) in Palacio dos Marqueses de Fronteira

fado-muziek bij het eten

betegelde gevels

deze jongen van twaalf speelde de sterren van de hemel.

De kust van Portugal heeft de grootste golven ter wereld

Dit najaar kwam **Tjitse** met het nieuwtje dat hij een internationale baan kon krijgen bij Sony in Londen. Het is niet gering dat hij dit in drie jaar heeft bereikt. We zijn er natuurlijk blij mee en hopen dat hij daar een goede tijd zal hebben.

Anderzijds kunnen we er niet omheen dat de pijn er nog steeds is over het heengaan van Koen.

Het is iets dat nog iedere dag in ons hoofd zit.

het beste boek: [Radicale protestanten](#) van Remco Mulligen

de beste film zonder twijfel: [Le tout nouveau testament](#), een film om te lachen, maar met een serieuze ondertoon.

21 december 2015,
Jart Voortman

Ook *Jou, Jullie, u* wens ik
goede feesten en een gelukkig nieuw jaar

december 2012,
net weer aan het werk

De afgelopen jaren heeft ons leven op zijn kop gestaan en langzaam
beginnen we ons leven weer op te pakken: zonder Koen. [Koen](#) zit nog iedere
dag in onze gedachten en eerlijk gezegd wil ik niet dat het overgaat.
Het is goed om te merken dat ook bij veel van zijn vrienden nooit vergeten is.
Moeilijk is het zijn heengaan te accepteren. We hebben zo veel plezier gehad
samen! En er had zoveel plezier aan toegevoegd kunnen worden!
Ons gezin is blijvend veranderd.

In oktober is de grafsteen geplaatst op het kerkhof vlak bij ons huis. Het is een
mooi graf, maar ach, veel heb je niet aan zo'n steen.

Erna werkt dit jaar nog halftijds.

[Tjitse](#) maakt het vrij goed.

Ik ga dus toch maar weer de traditie oppakken om terug te kijken naar het afgelopen jaar.
Met het [Platform Levensbeschouwing Halle](#) zijn de activiteiten gewoon doorgegaan.

In 2013-2014 hadden we de Bijbelcursus voor alle gezindten, waar vooral katholieken op
afkwamen. Het waren mooie bijeenkomsten.

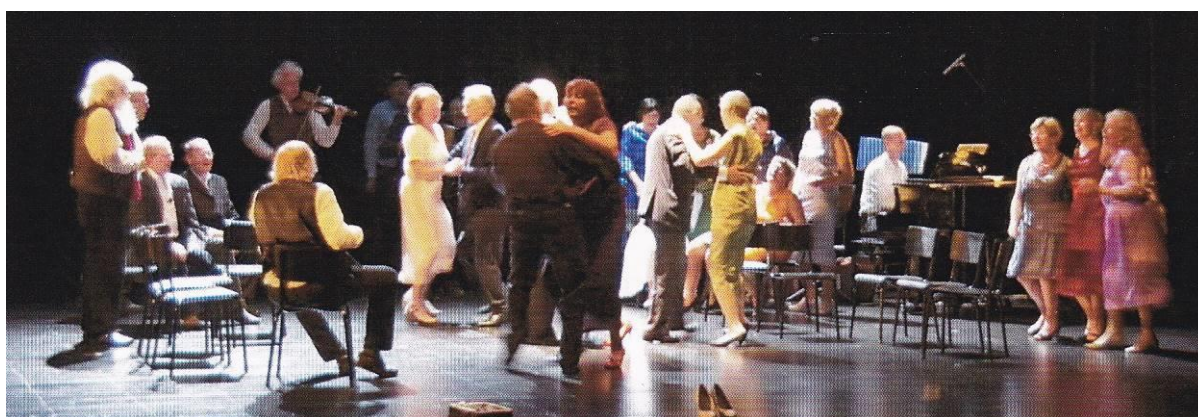
Een hoogtepunt was het verkiezingsdebat op 7 mei 2014 in de raadszaal van het stadhuis. Het
was leuk om deze avond met plaatselijke politici op te zetten. We hadden een forum van 10
sprekers, waarvan de helft toch wel prominent genoemd mag worden. In totaal waren er 90
mensen aanwezig op de avond en als moderator hield ik de zaak strak in de hand. Zonder
pauze stopten we om 9.40, zodat iedereen nog even tijd had om te praten en een glaasje te
drinken. Ik heb goede reacties gekregen op de avond.

Ook hadden we in de [Novemberwereldmaand](#) het Wereldcafé een goed bezochte avond met Jessica Soors over de radicale Islam.

Het Brussels koor de Zinnefolee mag ook niet onvermeld blijven. Het is een swingend koor met veel talent en Guido Schiffer leidt ons voortreffelijk met eigen composities, arrangementen en choreografie (maar niet stijf!). Ook is het prachtig om als debutant (want dat ben ik in feite) met een paar kundige musici samen te werken.

Hieronder een foto van ons optreden in 2013 onder de titel *Cinema Verité*, een sfeervolle collage van beelden met een mix van zang, theater, instrumentale muziek en poëzie.

Laat ik deze keer ook eens de schaakclub *De zwarte Dame* noemen, opgezet door blinden en slechtzienden. Het is een bijzondere club en iedere keer weer is het een plezier om daar te komen en je hoofd in werking te zetten achter die stukjes hout. En vergeet de babbeltjes achteraf niet onder het genot van een drankje!

Voor deze keer ook een impressie van onze vakantie in de *Picos de Europa* in Spanje. Het is een klein gebergte, maar bijzonder ruig. De eerste keer dat we uit eten gingen was het hilarisch, dat de beheerder alleen een menu in het Spaans had. Probeer er maar uit te komen! Maar gelachen hebben we wel!

het eerste terras

nog nooit op zo'n mooie camping gestaan

wandeling door een vallei

museum over een 8^e eeuwse handschrift over de Apocalyps

Voor het komende jaar hoop ik nog wat dingen te realiseren, maar laat ik erover zwijgen. Eerst maar zien of het allemaal lukt!

Het beste boek: [Donderdagmiddagdochter](#) van Stevo Akkerman

De beste film: *Leviathan* – nu nog in de bioscoop

De beste CD: Julia Fischer – Pablo de Sarasate

Ook **Jou**, **Jullie**, **u**
Wens ik

goede
feesten

en een
gezegend

2013

Ook 2012 biedt ons weer vele memorabilia, hoewel er wel een stevige knik was in het afgelopen jaar, toen we begin juli hoorden dat Koen na tweeëneenhalf jaar opnieuw geopereerd moest worden aan een hersentumor. Het is een verraderlijke kwaal. Gelukkig krijgt Koen de beste medische zorg die denkbaar is en is de operatie van begin oktober geslaagd. Voor ons alle vier is het een heel belangrijke zaak, waar ieder op zijn eigen manier mee omgaat. We hopen dat het zich ten goede zal keren en dat

Koen en Laura samen een mooie toekomst kunnen opbouwen.

Tjitse bij zijn afstuderen

Tjitse haalde deze zomer zijn Masters (magna cum laude!) en is behoorlijk ambitieus. Hij werkt nu een paar maanden bij Sony, maakt veel uren en heeft er al een paar buitenlandse reizen op zitten! We zijn blij dat hij het naar zijn zin heeft! Voorlopig kampeert hij thuis. Dit is niet zo overdreven uitgedrukt; er is namelijk niet zo veel ruimte. Een bijeffect is dat het natuurlijk wel gezellig is om als gezin weer voltallig te zijn.

Een andere mooi moment was ons uitgestelde 30-jarige huwelijksjubileum. We waren met 33; het was een bonte mix, vrienden van de kerk, Palestinvrienden, een vluchtelingengezin en uiteraard familie. Een leuke attractie was de clown en Mustapha en Amal hadden voor de hele groep een heerlijke maaltijd klaargemaakt. Fantastisch!

Muzikaal was het afgelopen jaar ook een boeiend jaar.

In Halle hebben we de zogenaamde Wereldmaand in november, waarin het gaat over integratie, arm en rijk, het klimaat, enz. Voor die serie van bijeenkomsten hebben we een wereldlied gemaakt, dat er mocht zijn. Als je het wil beluisteren kun je [hier](#) klikken. Verder draai ik nu als violist mee met een koor in Anderlecht. Het smaakt allemaal naar meer!

Dan nu wat serieuzere kost.

Met het Platform Levensbeschouwing Halle hadden we een paar geslaagde avonden.

De eerste avond was met de sceptische filosoof Maarten Boudry over of er zoiets als het panamorale bestaat. De avond was slecht bezocht, maar wat ik niet verwacht had: vanuit de zaal kreeg hij behoorlijke tegenstand. De tweede avond was met Gerard Bodifée over geloof en wetenschap. Gerard Bodifée ken ik nu enkele jaren. Hij is een zeer geleerde man en ook een goede spreker. En dan was er in de wereldmaand het debat over duurzame energie met stadsgenoot Freddy Decamps. De opkomst op de laatste twee avonden was bijzonder goed. Er waren respectievelijk 65 en 50 mensen!

Ook waren er nog een aantal prachtige avonden in het kader van de Wereldmaand. De Wereldmaand in Halle gaat over culturele diversiteit, tolerantie, Noord – Zuid, milieu, enz. Iedereen die idealen heeft in Halle doet mee aan deze maand. De maand werd afgesloten met een hele avond muziek en dans.

Politiek lobbywerk zit er de laatste tijd ook bij.

Ik ben er echt over verrast hoe toegankelijk politici blijken te zijn. Het lukte mij om een afspraak te maken met een parlementslid uit de commissie buitenlandse zaken en met een senator, die Palestina ook nadrukkelijk in zijn portefeuille heeft. Jammer dat de afspraak met een minister anders verliep (we spraken alleen met een medewerker). Binnen Palestina Solidariteit is afgesproken dat ik mij zal engageren voor verdere directe contacten met politici. Ik zal proberen een bijdrage te leveren.

Tja dat moet niet onvermeld blijven: het lukte mij om een artikel geplaatst te krijgen in *Kerk en Theologie*, een theologisch tijdschrift met een goede reputatie. [Het artikel](#) gaat over christenzionisme.

Het favoriete boek - dat is dit jaar een moeilijkere keuze. Schitterend is het boek van Salomon Kroonenberg met de sprekende titel *Waarom de hel naar zwavel stinkt*. Kroonenberg loopt de teksten langs van klassieke auteurs en gaat als geoloog op zoek naar de plaatsen waar deze teksten naar verwijzen. Origineel, mooi geschreven en prachtig geïllustreerd.

Ik kan het niet laten nog een tweede boek te noemen, het boek van de neuroloog Peter Fenwick, *The art of dying*: Fenwick deed onderzoek bij beroepskrachten in de zorg over opmerkelijke gebeurtenissen die er soms zijn rond het sterven van mensen. Als je geïnteresseerd bent, een recensie staat op [mijn website](#).

een hartelijke groet van
Jart Voortman
Erna, Tjitse en Koen

iedereen

Goede
feestdagen

en een
gezegend

2012

In het afgelopen jaar zijn er opnieuw veel belevenissen om op terug te zien.

Allereerst is er het overlijden van mijn vader op 15 september. Mijn vader is 91 jaar geworden. De laatste nacht heb ik bij hem gewaakt. Op een indringende manier trekken dan de beelden voorbij van zijn rijk gevulde leven. Ons kleine huis in de Hofwijkstraat, de films die hij maakte, de vakanties in de Alpen, de tijd dat mijn moeder er nog was, zijn voortgaande contacten met zijn dove leerlingen, zijn activiteiten in de kerk...

Hoewel mijn vader een gezegende leeftijd heeft bereikt, is het overlijden van een familielid toch een hard gebeuren. Een mens wordt van de kaart geveegd. Als je wat meer afstand neemt komt er meer aanvaarding. Er is veel om dankbaar voor te zijn en de begrafenis was gepast en waardig.

Wat de rest van de familie betreft gaat het goed. Koen studeerde af en had zonder moeite gelijk een baan als assistent-werfleider bij Franki. Zijn eerste job was in

Anderlecht bij de verdubbeling van de spoorbaan. Als negenjarige kwam hij in Anderlecht, hij ontwikkelde zich, volgde zijn interesses en nu zit hij in zijn eigen *Megastructures*. Prachtig!

Tjitse is met zijn laatste jaar bezig van *Management en organisatie*. Hij heeft vooral interesse in een strategische commerciële functie. Dat klinkt ambitieus, we zijn benieuwd!

Min of meer beroepshalve zijn er ook veel memorale dingen te melden.

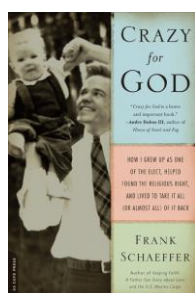
Een hoogtepunt was onze reis naar de Palestijnse gebieden. Ik was onder de indruk hoeveel vooraanstaande mensen hun tijd aan ons wilden besteden. Helaas hoor je zo veel rottige dingen, dat je soms denkt: ik heb genoeg gezien ik wil naar huis. Gelukkig was er ondanks het serieuze programma ook tijd voor leuke dingen. We hadden een gezellige groep en de

luxue om 10 dagen in hotels te vertoeven, was ook nieuw voor mij. Een uitgebreid verslag is te vinden op mijn website onder de titel [je moet het zelf gezien hebben](#).

Het Platform Levensbeschouwing Halle kan na het afgelopen jaar een succes genoemd worden. We hadden een avond met een neuroloog onder de titel *De stoffelijke kant van de ziel*. Verder kwam Samira Bendadi ons vertellen over *De Arabische lente en de politieke Islam*. Persoonlijk vond ik de avond met Rik Devillé, een priester die zich al jarenlang bezig houdt met seksueel misbruik in de Rooms-katholieke kerk, het meest indrukwekkend.

Een andere nevenactiviteit zijn voor mij vluchtelingengezinnen in Halle en omstreken. Het is mooi om mensen op te zoeken en een leuke bijkomstigheid is dat je alle gerechten van de wereld te eten krijgt. Onverwachte drukte ontstond toen een van de gezinnen mij vertelde dat zij een koopcontract voor een huis hadden getekend. Na veel verwickelingen lijkt het nu toch de goede kant op te gaan. Sanyet en Wakeed, ik wens jullie veel geluk!

Met Richard Sundale uit Gent heb ik de laatste jaren af en toe gesprekken over *ALLES*. In een laatste gesprek wees hij mij op het boek *Crazy for God* van Frank Schaeffer, de zoon van Francis en Edith Schaeffer, oprichters van de l'Abri-gemeenschap. Het is een indrukwekkend getuigenis van zijn ontwikkelingsgang, een biografie met veel hilarische anekdotes. Maar achter dat alles ontdek je een mens die op een ernstige manier op zoek is. Wat mij betreft het boek van het jaar. [De recensie](#) vind je op mijn website.

De website is overigens dit jaar vernieuwd met een nieuwe rubriek [Wonderbaarlijk](#) met getuigenissen van mensen die iets meegemaakt hebben dat je niet kunt verklaren. Aan de wetenschapper J.B.S. Haldane wordt de uitspraak toegeschreven: toon mij één fossiel van een konijn in het Precambrium en de hele evolutietheorie is om zeep. Dat konijn is dus inderdaad nooit gevonden. Als tegenhanger hiervan zou je kunnen zeggen: documenteer één wonder en de hele naturalistische levensbeschouwing is achterhaald. Skeptici zijn echter niet snel overtuigd.

Soms ga ik naar bijeenkomsten, die voor mij een onbekende wereld vertegenwoordigen. Dit jaar was dat *De dag van de parapsychologie* in Utrecht.

Het symposium *No faith in science* van ForumC in Amsterdam was eveneens de moeite waard en leverde goede contacten op en bovendien een verrukkelijk etentje aan de Amsterdamse grachten – Amsterdam dat voor mij veel herinneringen bevat, bijv. aan Erna die ik op de fiets ophaalde van het Centraal Station. Om de vier maanden moest ik mijn bagagedrager vervangen.... so what!

Dit was mijn terugblik op het afgelopen jaar. Voor Erna is die terugblik anders. Deze maand krijgt zij haar lang verwachte nieuwe keuken!

met een hartelijke groet, Jart Voortman en familie

Op 21 februari organiseerde ik een protestactie tegen het optreden van de band van het Israëlische leger. Veel politie daar in Antwerpen....

Nieuwjaarsgroet 2011

Net als de vorige keer verbind ik mijn Nieuwjaarsgroet met een korte terugblik op het afgelopen jaar.

Het begin van het jaar was bijzonder heftig door de hersenoperatie die Koen moest ondergaan. Opeens lijkt de grond onder je voeten te wankelen. Groot was onze opluchting toen we direct op de dag van de operatie al met Koen konden spreken en bleek dat hij geen schade had opgelopen. Het vervolg is dat Koen nog een maand bestraling heeft gekregen, omdat er nog een minieme hoeveelheid tumorweefsel na de operatie was achtergebleven. We zijn bijzonder dankbaar dat Koen zo goed hersteld is en nu weer gewoon aan de studie is. Zijn vriendin Laura begint ook een beetje deel van de familie te worden.

Alles is dus weer normaal, maar bij Erna zit de schrik er nog wel in.

Tjitse rondde dit jaar zijn studie Marketing af (met grote onderscheiding!) en besloot door te gaan voor zijn masters.

Belangrijkste memorabele punten van het afgelopen jaar waren mijn bezoek aan de jaarvergadering van SKEPP, de Belgische skeptische beweging. Ik dacht: laat ik eens naar iets toe gaan waar ik niet hoor te zijn. Het liep zo dat ik bij de lunch naast Etienne Vermeersch en tegenover Willem Betz, de voorzitter, kwam te zitten. Het gesprek wat erop volgde was voor mij onvergetelijk, maar ik wil daar hier niet zo veel over zeggen.

Een onderwerp waar ik wat verder op door wil gaan is het onderwerp atheïsme. Men was bij de Unie van vrijzinnigen zo behulpzaam om mij wat wegwijs te maken. Het eerste resultaat is dat ik een debat ben aangegaan met Bart Klink van www.deatheist.nl (je kunt het vinden op mijn website onder artikelen www.jartvoortman.be). Ik wil dat debat voortzetten, maar eerst nog wat meer lezen.

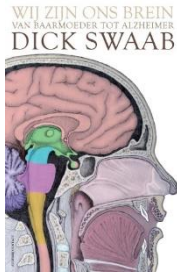

Een hoogtepunt dit jaar was het weekend met Gerard Bodifée in een klooster in Limburg. Het onderwerp was: Parmenides, Einstein en de illusie van de tijd – niet minder! Gerard Bodifée is sterrenkundige, en schrijver van (inmiddels meer dan 20) boeken over wetenschap, filosofie en christelijk geloof. Ik ken weinig schrijvers die zo veelzijdig zijn als hij. Het was prachtig om met hem en zijn vrouw Lucette Verboven en ook de andere cursisten gesprekken te hebben.

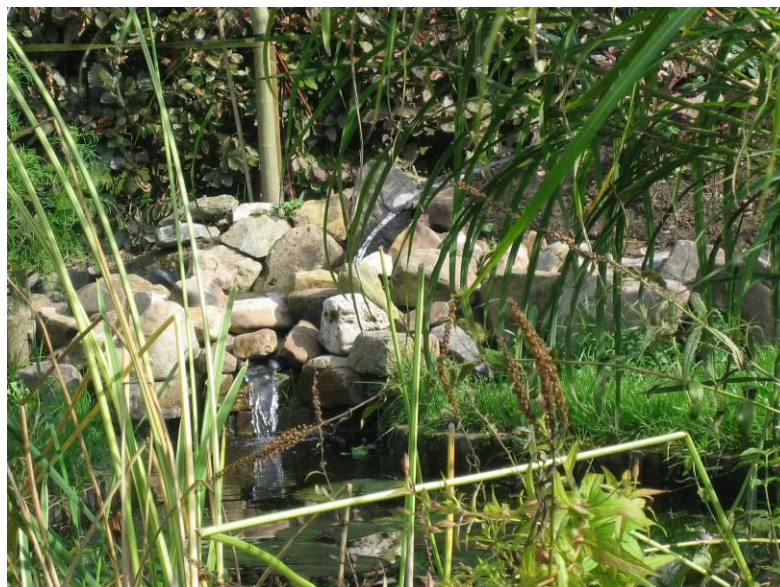
De zaak Israël/Palestina laat mij niet los. Deze zomer was ik op een vergadering in Utrecht met Naim Ateek van Sabeel. Zo'n 70 gemotiveerde protestanten waren bij elkaar. Verscheidenen kende ik van naam en kon ik voor het eerst ontmoeten.

Met het Platform Levensbeschouwing Halle hadden we een geslaagde avond met de film *The Iron wall* en aansluitend de gastspreker Moustapha Elbaba uit Gaza. Op 15 december hadden we tenslotte nog een avond in de Evangelische Kerk van Halle. Het feit dat de dingen bespreekbaar waren heeft mij een goed gevoel gegeven.

Het beste boek van het afgelopen jaar is wat mij betreft *We zijn ons brein* van de neurowetenschapper Dick Swaab. Swaab kreeg destijds de homobeweging over zich heen, omdat hij in de hersenen van homo's afwijkende structuren tegenkwam. Dat mocht niet van hen. Iedereen die zich bezig houdt met het geestelijke leven van de mens (theologen, psychologen) zou dit boek moeten lezen. Swaab zelf gelooft overigens niet dat er zoiets als een geest bestaat. Een nonchalant-cynisch zinnetje in het begin van zijn boek (p. 24) luidt: 'zoals de nier urine produceert, zo produceert het brein de geest'. Theologen hebben nogal eens de neiging om te denken: als we de Bijbel op een goede manier uitleggen, komt het allemaal vanzelf goed. Naar mijn overtuiging is het van groot belang dat de theologie in gesprek gaat met de natuurwetenschappen. De evolutietheorie vertelt een levensbeschouwelijk verhaal. De kosmologie vertelt ook een verhaal. En voor een goed verstaan van wie wij als mensen zijn is kennis van neurowetenschap onontbeerlijk. Daarom zou het vak oriëntatie in de natuurwetenschappen een vast onderdeel moeten zijn van de theologische opleiding.

Tenslotte: ik ga het niet zo lang maken als vorig jaar.
Onze vakantie in Bretagne was simpel en geslaagd.
En kijk eens hieronder naar de nieuwe waterval in onze tuin!

met een hartelijke groet,

Jart Voortman
en familie

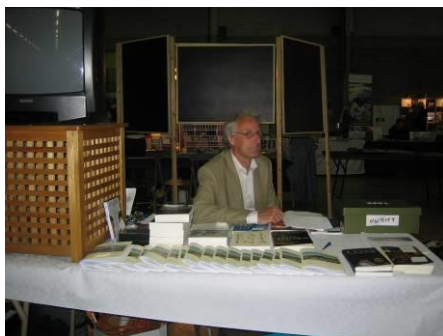
Nieuwjaarsgroet 2010

Net als voorgaande jaren kunnen we tevreden terugblikken op het afgelopen jaar: een avontuurlijke zomervakantie, een paar gezellige feestjes, nieuwe obsessies (laten we het zo maar noemen) en interessante ontmoetingen.

Die obsessies, dat moet ik maar gelijk uitleggen. Obsessies kun je opvatten als ziekelijke bezigheden, die in je omgeving overlast veroorzaken. Ik zou mijn obsessies willen beschrijven als aangename mani's die mij overvallen en die mij brengen tot verhoogde productiviteit. Niets is zo vervelend als verveling – het gevoel dat je het allemaal al weet en dat er niets meer is waar je door verrast kunt worden.

Mijn obsessies zijn dus de onderwerpen die mij in verhoogde concentratie brengen en mij zo optillen naar een hoger niveau. En het leuke is als zo'n obsessie een periode geduurd heeft en er is iets op schrift gesteld dat daarna het ook voorlopig genoeg is geweest. Dan beginnen we vrolijk aan een nieuwe obsessie.

Een onverwachte obsessie kwam over mij in het begin van het jaar. Zonder aanleiding had ik eind januari wat aardige mensen om mij heen verzameld. Er ontstond spontaan een discussie over Israel (niet zo verbazingwekkend na de recente inval in Gaza). Ik luisterde en dacht: ze weten er niets van af, ik moet dit eens geordend op papier zetten. Dat schrijven liep wat uit de hand, want een maand later had ik een brochure van 54 pagina's. Kortom: sinds die tijd is er een nieuw onderwerp toegevoegd aan mijn repertoire: de zaak van *Israel en de Palestijnen*. Ik vermoed dat dit onderwerp chronisch een plaats zal krijgen in mijn agenda, ik ben namelijk erg boos over het

verschrikkelijke onrecht dat plaats vindt in het land, dat aan de oorsprong ligt van mijn geloof.

In ieder geval, op 1 mei was er de Bijbeldag in Antwerpen. Ik had mijn stand mooi klaar gemaakt: een tv-toestel met video, boeken en uiteraard mijn brochure. Direct kwam er iemand van het bestuur op mij af en zei: 'ik wil dat u onmiddellijk vertrekt! Dit is antisemitisme!'

Toen ik hem erop wees dat verschillende auteurs van de mijn boeken joden waren, zei hij: 'u demoniseert de staat Israël!' Eerst hoopte ik dat de woede van het bestuur zou bekoelen, maar na twee uur was dat nog steeds niet het geval. Ik was zelf eerlijk gezegd ook pissed of, omdat zij mijn achtergronden in twijfel trokken ('u bent helemaal geen christen') en mijn lektuur afwezen, zonder dat ze er iets van hadden gelezen. Om kort te gaan: uiteindelijk ben ik daar op de Bijbeldag onder politiebegeleiding vertrokken.

Een wat aangename verrassing was de ontmoeting in juni met ex-premier Van Agt. Destijds had ik een hekel aan zijn afstandelijke manier van politiek bedrijven, maar inmiddels is Van Agt 'bekeerd'. Een half uur heb ik naast hem een biertje gedronken; het was werkelijk prachtig om met deze man, die een plaatsje heeft in Nederlandse collectieve geheugen, over een aantal zaken van gedachten te wisselen.

EVOLUTIE EN GELOOF

**woensdag 14 oktober om 20u
in cc 't Vondel**
Joseph Possozplein 40, 1500 Halle

Raoul Van Damme (hoogleraar evolutionaire biologie): **Waarom Evolutie?**
Jart Voortman (protestants theoloog): **Evolutie en geloof**

*150 jaar na Darwin zijn er nog steeds velen die vraagtekens zetten bij zijn evolutietheorie. Waarom is er onder biologen zo goed als unanimititeit over de betrouwbaarheid van de evolutietheorie?
En wat voor gevolgen heeft evolutie op levensbeschouwelijk vlak? Heeft de wetenschap God overbodig gemaakt?*

Inkom 2€
Reservatie: 02/383 10 50 (CMD Halle) of plhalle@hotmail.com
Een organisatie van het Platform Levensbeschouwing Halle i.s.m. ECHT

Een tweede obsessie dit jaar was het onderwerp *Schepping en evolutie*. Nadat ik eindelijk een katholiek gevonden had, kon ons *Platform Levensbeschouwing Halle* van start gaan. De eerste activiteit was een avond in het cultureel centrum van Halle. Hierbij werd Raoul Van Damme, hoogleraar evolutionaire biologie, uitgenodigd. De tweede spreker was bij gebrek aan beter ondergetekende. De opkomst viel erg mee (55 mensen) – het was zonder meer een geslaagde avond, al was het jammer dat er geen tijd was voor discussie.

Ik ben drie maanden bezig geweest met de voorbereiding van mijn referaat. Het was verrijkend om eindelijk eens goed de boeken van Richard Dawkins te lezen en ook twee boeken van Charles Darwin himself.

Niet (meer) een obsessie, maar wel een onderwerp, dat mijn aandacht heeft, is de *Islam*. Een aantal zaken heb ik grondig uitgezocht en toen Nasr Hamid Aboe Zaid in Brussel een lezing kwam houden, dacht ik: dit is een

kans. Na mijn inschrijving belde de organisator Jan van Eyken op: jammer, Jart, maar we zijn volgeboekt, je bent net te laat. Ik was teleurgesteld, omdat ik net een boek van hem aan het lezen was en ook een aantal vragen had. 'Weet je wat', zei Jan, 'ik heb hem uitgenodigd voor een lunch. Kom er bij zitten en stel je vragen'. Het resultaat was een onvergetelijke middag in Brussel. Om 13.30 begon de lunch en pas om 17.30 ging ik weg na met hem in een andere gelegenheid nog iets gedronken te hebben. Het was voor de eerste keer dat ik zo diepgaand met een moslim heb kunnen spreken over een aantal vragen die ik heb bij de islam.

En dan was er nog onze vakantie in Schotland, een lange gekoesterde wens van Erna. Het was een avontuurlijke vakantie, met op sommige momenten een serieuze (regen-)dip, maar – zeker achteraf – absoluut geslaagd.

The Kyle of Tongue in het uiterste Noorden, waar we omheen zijn gelopen

Nieuwjaarsgroet voor 2009

Lieve mensen,
Net als vorig jaar wensen we jullie

goede feestdagen

&

**een gezegend
nieuwjaar**

Het afgelopen jaar bracht ons weer veel goeds en het is leuk om zo aan het einde van het jaar tevreden terug te blikken.

We hadden een leuke vakantie in Polen – voor het eerst sinds jaren met zijn tweeën, en het was gezellig. Het waren gewone toeristische uitjes: wandelingen maken, steden bezoeken en het gevoel hebben dat niets moet. Toen we aankwamen was het wel even schrikken; er zou iets van een camping zijn bij het huis, maar er was niets. Maar toen die schrik voorbij was beviel het ons eigenlijk heel goed. Het was daar echt stil. 's Avonds hoorde je voor het slapen gaan de honden aan elkaar boodschappen doorgeven. Heel apart.

Erg leuk was ook de taal waar je natuurlijk niets van kunt. Aan het einde van de vakantie kende ik ongeveer 13 Poolse woorden. Ik wist waarschijnlijk meer van Pools dan onze gastvrouw van Engels of Duits. Soms was dat lastig, maar soms was het ook heel amusant.. Bij ons tweede adres begon een vrouw in het Pools aan mij te vertellen dat haar dochter in de VS had gewoond maar teruggekeerd. Ik verstond er geen woord van en toch wist ik wat zij mij vertelde. Die vrouw ratelde maar door en als ik zei dat ik niet verstond wat ze zei, dan ging ze gewoon door. Ook leuk.

Erg bijzonder was het bezoek aan Auschwitz dat wij brachten; heel indrukwekkend en zeker als je in het onderwijs zit een ervaring die je kunt gebruiken.

Familiaal loopt het bij ons gelukkig allemaal voorspoedig. Natuurlijk hebben wij soms ook last van de ziekte *druk druk druk*, maar voor de rest is er veel waarvoor we dankbaar mogen zijn.

Tjitse en Koen zijn allebei goed bezig. Ze krijgen nieuwe vrienden en zijn sommige periodes heel druk aan het studeren.

Nog nieuwtjes?

Ik begin nu wat langdurige contacten met vluchtelingen te hebben. Een maal hebben we twee gezinnen bij ons thuis uitgenodigd. Van te voren maakte ik mij veel zorgen over de vijvers, maar het viel mee; er zijn er maar twee kinderen in gevallen. Het is bijzonder om mensen uit

zo andere landen beter te leren kennen; aan de andere kant voel je je soms machteloos, dat je zo weinig kunt doen. Een bijzonder moment was de kerkdienst met vluchtelingen die ik georganiseerd heb. De meesten hebben wat verteld over hun achtergrond.

Een andere interessante ontmoeting het afgelopen jaar was met Ilan Pappé. Hij is een van de nieuwe joodse historici die een kritisch boek heeft geschreven over hoe de staat Israël in 1948 tot stand is gekomen. Na de publicatie van dit boek kreeg hij zoveel doodsb bedreigingen dat hij nu in Engeland professor is geworden.

Verder was er het afgelopen jaar de landelijke kerkendag van de VPKB. Ik had velen zo'n 7 jaar niet meer gezien. Een erg prettige ervaring om zoveel oude bekenden weer terug te zien. Heel toevallig kwam ik op het journaal met een kort woordje, wat de week daarop tot allemaal ik-heb-u-gezien-reacties leidde. Het stelde allemaal niets voor, maar leuk was het wel.

Voor de rest: een leerling van mij hielp met de ontwikkeling van mijn web-site, daar gingen ook wat uurtjes in zitten. Bekijk hem eens: www.jartvoortman.be; onder nostalgie staan ook een paar satirische stukjes.

Alle goeds,

Jart en Erna Voortman

nieuwjaarsgroet voor 2008

Met deze brief willen wij jullie allemaal toewensen:

*goede feestdagen
en een gezegend nieuw jaar*

Sommigen van jullie zien wij regelmatig; anderen veel minder. Daarom is het wel mooi om jullie een soort verslagje toe te sturen van de belangrijkste gebeurtenissen van dit jaar.

Op 28 oktober 2007 stierf de vader van Erna. De foto hiernaast toont hem in zijn betere jaren. Hij was toen iets ouder dan ik (Jart) nu ben. Na het overlijden van zijn vrouw in 1989, had er nog veel goeds kunnen gebeuren in zijn leven, maar het is niet zo gegaan. Met een paar vriendinnen liep het toch niet helemaal goed.

Uiteindelijk kwam hij terecht op een psycho-geriatrische afdeling van een verpleegtehuis. Hij is daar heel goed verzorgd. Maar de laatste jaren was hij erg verzwakt. Als je hem bezocht herkende hij in het begin je stem niet.

Op 2 november hebben we in een mooie kerkdienst afscheid van hem genomen.

De jeugd.....

Hiernaast zien jullie Koen. Gitaarspelen is zijn nieuwe hobby. Dus sinds kort horen we op de achtergrond gitaarmuziek. Niet alleen akoestisch, maar ook elektrisch.... Hij maakt goede vorderingen. Dit jaar is hij ook met een nieuwe opleiding begonnen in Aalst voor Bachelor bouw. Voor onze familie een originele keus!

Hij heeft ook een lief, Jennifer, maar hoe dat gaat lopen is nog niet zo duidelijk, want ze gaat met haar ouders naar de Filippijnen.

Onze andere student vinden jullie hiernaast.

Tjitse studeert sinds september marketing en zit op kot in Antwerpen - vlak bij het centrum en vlak bij zijn school, echt een prima plek.

‘Een nieuwe fase in je leven’ zo werd ik nog lang nagebouwd. Maar is het dan niet zo?

In ieder geval Tjitse heeft het nog nooit zo druk gehad als nu. Bovendien zit hij in het bestuur van Op Vrije Voeten, een protestantse jeugdorganisatie, en dat neemt ook heel wat tijd.

En dan nu de oudjes.

Erna slaagde voor haar examen en is nu volledig bevoegd! Een heel karwei, maar wat een heerlijk gevoel dat je nu minder het gevoel hebt: ik moet, ik moet...

Erna is werkelijk een geboren juf. Iedere dag komt ze met een leuk verhaal, vooral van eerste-klassers. Daar kan ondergetekende, Jart, niet tegenop, want via via hoorden we zelfs dat een van zijn leerlingen hem een klootzak noemt.....

Jullie merken het, ik ben wat aan het verdringen, want ik ga wat over de vakantie vertellen.

Hoogtepunt deze vakantie was de tocht Sierre Zinal - 31 kilometer en 2000 meter klimmen. Werkelijk prachtig. We vertrokken om 5.00 uur in het donker. Je zag langzamerhand de zon opkomen en je kreeg een adembenemend uitzicht op 4 toppen van meer dan 4000 meter. Verder hebben we een tochtje gemaakt op glacier Pannossière, onder de Grand Combin.

Prachtig!

2 A4-tjes is te weinig voor ons verhaal. Hiernaast zie je onze tuin die langzamerhand mooi begint te worden. Dit jaar is er niet zo veel bijgekomen. Wel hebben we de Ligusterheg tussen ons en onze burenen weggehaald. Meer ruimte!.

Ook waren er nog een paar geslaagde activiteiten. We haalden de krant met de eerste operatie schoenendoos, waaraan twee scholen met veel enthousiasme meewerkten. Komend jaar ben ik van plan mij wat meer bezig te houden met vluchtelingen.

Er zitten nog veel meer dingen in mijn hoofd en het moet er allemaal uit....

Hopelijk volgend jaar meer hierover.
een hartelijke groet uit Buizingen

Jart & Erna Voortman